

Water-wandeling (5 km)

Vooraf:

- Deze wandeling is een uitbreiding van de wandeling samengesteld door Science Centre Delft ter gelegenheid van Wereldwaterdag, 22 maart 2021. Die wandeling vind u op <https://www.delft.com/nl/routes/delftse-waterwegen-en-de-afsluitbare-binnenstad>
- Global goals (ook wel 'Sustainable Development Goals' of SDG's genaamd) zijn 17 door de Verenigde Naties vastgestelde doelen om de wereld tot 'een betere plek te maken in 2030. Deze wandeling heeft betrekking op doelen 6 (schoon water en sanitatie) en 14 (leven in het water. Meer informatie over de Global Goals op <https://www.17doelendiejedeelt.nl/>
- De wandeling bestaat uit een negental 'points of interest' met daartussenin de routebeschrijving (roodgedrukt) en verschillende waterweetjes

1. OPEN op het Vesteplein

OPEN is dé ontmoetingsplek van Delft, waar DOK (bibliotheek) en De VAK (centrum voor kunsteducatie) samenwerken. OPEN is gecertificeerd met het Green Key Goud certificaat, het wereldwijde keurmerk voor duurzame locaties. Gecertificeerde locaties verminderen aantoonbaar CO2 en dragen daarmee bij aan klimaatdoelstellingen (global goal 13). Ook aan de andere global goals zal OPEN in de komende tijd meer aandacht besteden.

Verlaat Open en sla direct rechtsaf richting Moodz. Daar rechtsaf de Brabantse Turfmarkt op.

In het water van de Molslaan vind je zomers prachtige waterlelies en Gele plompen.

Maar aan het eind van de zomer is er in de grachten en het Rijnschiekanaal ook vaak overlast van kroos, dat grotendeels van elders wordt aangevoerd. Kroos groeit in voedselrijk water en onder het kroosdek is het zuurstofgehalte erg laag.

Het Hoogheemraadschap onderzoekt hoe we het water schoner kunnen krijgen en de populatie van dieren en planten weer groter maken. In de Schie doen ze dat met proefopstellingen met kooien voor de vissen, in de binnenstad wordt er getest met waterplanten die het water zuiveren.

In de lente zie je er ook diverse watervogels, soms maakt een meerkoet er zijn nest.

Aan de overkant op nr 15 gebouw met tekst 'Distilleerderij Nooit gedacht'. Distilleren is het verhogen van het alcoholpercentage door water te laten verdampen.

Bij de Burgwal rechtsaf, links Bierfabriek.

Bij bierproductie is veel water nodig, 1 glas bier kost 75 liter water (<https://nl.wikipedia.org/wiki/Watervoetafdruk>)

Loop verder over Burgwal, met de bocht mee naar links. Aan het eind rechtsaf . Rechtsaf Oude Langendijk en direct naar links Vrouwenregt op. Loop door tot het Rietveld. Ga rechtsaf het Rietveld op (merk op hoe hoog het water staat ten opzichte van de straat) tot het einde (Oostplantsoen).

2. WATERPEILBEHEERSING IN DE BINNENSTAD

Bij het Rietveld zit een schuif in het water die bij hoog water het peil in het Rietveld lager kan houden dan de omgeving. Vroeger was er nogal eens wateroverlast voor de bewoners van het Rietveld. In de binnenstad staat het grachtwater namelijk in open verbinding met de boezem (de Schie). Het waterpeil in de binnenstad volgt dus ook het peil van de boezem. Uitgebreide informatie in de Waterwandeling van delft.com

Sla bij het Oostplantsoen linksaf. Loop langs het Rijn-Schiekanaal tot aan de Duyvelsgatbrug.

Je passeert de St Huybrechtstoren, waarin nu de roeivereniging gehuisvest is. De Schie wordt, behalve voor vrachtvervoer, ook voor watersport gebruikt! De Sint Huybrechtstoren was onderdeel van de middeleeuwse stadsomwalling van Delft. Gebouwd in de eerste kwart van de 16e eeuw en vernoemd naar de patroonheilige van de jagers, Sint-Hubertus.

3. **DUYVELSGATBRUG.** Op deze plek ligt een gemaal waarmee het waterpeil in de Kantooragecht op het gewenste peil gehouden wordt. Deze fietsbrug ligt op de plek waar vroeger de Duyvelsgatmolen lag. Dat was een windmolen met een scheprad waarmee het water in de grachten werd ververst, hoofdzakelijk ten behoeve van de Delftse bierbrouwerijen die behoefte hadden aan flinke hoeveelheden vers water. De molen werd in 1450 gebouwd, en in 1588 zodanig verbeterd, dat de molen drie maal zoveel water verzetste als daarvoor. In 1732 besloot het gemeentebestuur de molen ter sloop in de verkoop te doen, omdat het dak te bouwvallig was geworden en de baten niet opwogen tegen de reparatiekosten. Meer informatie in de Waterwandeling op delft.com

Loop nu verder, weg buigt naar links, Oostplantsoen gaat over in Nieuwe Plantage. Loop door het Nieuw Plantagepark aan het eind daarvan linksaf de Wateringse Vest op (grote weg met trambaan).

Aan de overkant ziet u de Watertoren.

4. WATERTOREN

Deze watertoren uit 1895, met een hoogte van 29 m en een waterreservoir van 600 m³, was bedoeld voor de drinkwatervoorziening. Na een eeuw was dit rijksmonument niet meer voor de drinkwatervoorziening nodig en in 2002 werd hij verkocht, eerst om er een klimtoren in te maken, vervolgens als waterwinkel en wellnesscentrum; maar alle plannen tot dusver bleken niet levensvatbaar..

Loop nu linksaf het Noordeinde op, deze gaat over in de Oude Delft. Na 100 meter linksaf de Kolk op en na 50 meter rechtsaf de Voorstraat in; houd de gracht aan uw rechterhand. Loop nu zo'n 250 meter door, tot de Choorstraat.

Onderweg passeert u stegen als Visstraat en Vlouw.

In veel Delftse straatnamen zitten verwijzingen naar water, zoals Rietveld, maar ook Binnenwatersloot, Visstraat, Oude Delft (van 'delven' van een gracht) en Vlouw (vlouw is een visnet)

Ga linksaf de Choorstraat in en dan de eerst straat rechts (Papenstraat).

Rechts op de muur ziet u de Keramieken Kaart van Delft.

Dit is een kaart van Delft uit de 17e eeuw, gemaakt van mozaïek en keramiek, van zo'n 15 m2. Op deze kaart zie je al duidelijk het waternetwerk van Delft.

De Papenstraat komt uit op de Voldersgracht

5. VOLDERSGRACHT

De Voldersgracht is een van de oudste grachten in Delft, hij dateert minstens van 1348. De Voldersgracht heeft als bijzonderheid dat het een halve gracht is met een straat aan één kant en huizen aan het water aan de andere. Hij dankt zijn naam aan de lakenvolders die er in de middeleeuwen hun beroep uitoefenden. Ze gebruikten de gracht om hun afvalstoffen in weg te spoelen: een mengsel van urine, vollersaarde en vuil uit de gevolve lakens.

Sla rechtsaf de Voldersgracht op, deze gaat over in de Nieuwstraat. Aan het eind van de Nieuwstraat rechtsaf de Oude Delft op. Na een kleine 100 meter zie je:

6. GEMEENLANDSHUIS, Oude Delft 167.

Dit is het hoofdkantoor van het HOOGHEEMRAADSCHAP Delfland. De taken van het Hoogheemraadschap zijn

- waterstand regelen met bijvoorbeeld gemalen en sluizen; Zie hierboven Rietveld
- afvalwater zuiveren;
- dijken beheren;
- natuurbeheer in en aan het water;
- kwaliteit zwemwater controleren.

Het hoogheemraadschap van Delfland werd in 1289 gesticht door graaf Floris V.

De Oude Delft was in de 11e eeuw, toen de stad Delft vanaf de Oude Delft werd gesticht, het hoogste deel van de omgeving. Dat kun je ook nu nog zien aan de diepte van het water ten opzichte van de straat, vergeleken met bijv. het Rietveld.

Loop nu 50 meter verder over de Oude Delft en linksaf onder het poortje bij het Prinsenhof door naar het Agathaplein. Aan het eind van het Agathaplein linksaf de Phoenixstraat op.

(Op Phoenixstraat nummer 32 vind je de huidige hoofdingang van het Hoogheemraadschap). Ter hoogte van het Hoogheemraadschap zie je in de Nieuwe Gracht een proefopstelling voor waternatuur in de stadsgracht. Met deze proef wil het Hoogheemraadschap de ecologische waterkwaliteit verbeteren en zien welke waterplanten goed aanslaan. Het is de bedoeling dat planten en onderwaterleven zich hier gaan vestigen.

<https://www.hhdelfland.nl/Over-ons-werk/waternatuur-in-de-stadsgracht>

Vervolg je weg (plm 300 m) naar het Bolwerk.

7. BOLWERK en Waterslootsepoort

Tussen de Binnenwatersloot en Buitenwatersloot lag in de Middeleeuwen een bolwerk vóór de Waterslootse Poort, om Delft te verdedigen. Met de komst van de eerste spoorlijn door Delft verdween rond 1850 het bolwerk grotendeels. De machtige Waterslootsepoort werd toen ook afgebroken. De grachten rondom dit Bolwerk zijn met de aanleg van het ondergrondse spoor gereconstrueerd.

Via de Buitenwatersloot werden rond 1900 veel producten uit het Westland in Delft geveild. Aan de Westvest, met een brede gracht met een haventje zat van 1900 tot 1920 een groenteveiling waar tuinders hun producten konden verkopen. Daarna verhuisde de veiling naar het veilingcomplex bij Den Hoorn, waar het tot 1973 in gebruik was.

Loop verder, Phoenixstraat gaat over in Westvest.

8. IHE, DELFT INSTITUTE FOR WATER EDUCATION

Links op nummer 7, zie je het gebouw van IHE

English: About IHE Delft

IHE Delft is the largest international graduate water education facility in the world and is based in Delft, the Netherlands. Since 1957 the Institute has provided water education and training to 23.000 professionals from over 190 countries, the vast majority from Africa, Asia and Latin America. Also, numerous research and institutional strengthening projects are carried out in partnership to strengthen capacity in the water sector worldwide. Through our overarching work on capacity development, IHE Delft aims to make a tangible contribution to achieving all Sustainable Development Goals in which water is key.

Over IHE Delft Institute for Water Education

IHE Delft is opgericht in 1957 en heeft sindsdien ruim 23.000 water experts opgeleid uit 190 landen. De kennis die zij opdoen in Delft, nemen zij mee naar hun thuisland waar het merendeel al werkzaam is in de watersector. Sommige van deze landen kampen met enorme water gerelateerde problemen zoals overstromingen, droogte, slechte riolering en drinkwater of er is beperkte kennis van duurzaam watermanagement.

Naast onderwijs voert IHE Delft onderzoek uit en werkt samen met Nederlandse en lokale partners aan capaciteitsopbouw projecten over de hele wereld. Het instituut zet zich actief in voor alle duurzame ontwikkelingsdoelen (SDGs) van de Verenigde Naties, waarin water een belangrijke rol speelt, onder andere SDG 6 dat zich richt op schoon drinkwater en goede sanitaire voorzieningen voor iedereen.

Voor het gebouw zie je een grote kraan, van 'Join the pipe' <https://join-the-pipe.org/> Joint the pipe is een organisatie die als droom heeft, om drinkwater wereldwijd op een eerlijkere manier te verdelen én de plastic soup bij de bron aan te pakken. Met hervulbare waterflessen en met watertappunten proberen zij deze droom te verwezenlijken

Neem een glas kraanwater!

Behalve bij IHE staan er ook watertappunten bij de Visbanken (hoek Hippolytusbuurt en Cameretten); bij het Strausspad (in Buitenhof); bij IKEA (tussen de fietsenstalling en hoofdingang); bij de Aula op de TU Campus en bij Faculteit Lucht en Ruimtevaart. Zie drinkwaterkaart.nl

In Delft gebruiken we in huishoudens zo'n 12 miljoen m³ drinkwater. Het wordt gemaakt uit Maaswater, dat wordt voorgezuiverd in spaarbekkens in de Biesbosch.

Na dit laatste punt van deze wandeling voeren we je over een drietal mooie bruggetjes terug naar OPEN.

Delft heeft een groot aantal mooie oude bruggen over de grachten.

Naast Westvest 32 ga je linksaf de Poppensteeg in, tot de Oude Delft. Even links(20 meter), dan rechtsaf de **St Jansbrug over en rechtdoor, door de Nickersteeg naar de Koornmarkt. Daar even rechts (30 m) en dan linksaf over de **Leeuwebrug** naar de Huyterstaat. Aan het eind van de Huyterstraat de **Pietersbrug** over de Brabantse Turfmarkt oversteken. Dan rechtsaf, na 50 meter ben je bij Moodz. Daar linksaf het Vesteplein op naar OPEN.**

9. ST JANSBRUG, LEEUWEBRUG EN PIETERSBRUG

Bruggen zijn altijd van groot belang geweest voor Delft. Niet alleen om de vele 'eilandjes' waaruit Delft bestaat met elkaar te verbinden. Het waren ook ontmoetingsplaatsen en plaatsen van handel en rechtspraak. De meeste Delftse bruggen hebben een naam en een geschiedenis. Door die namen en geschiedenis leren wij over het dagelijkse leven in de stad, over haar bewoners en hun beslommeringen. Maar ook over het belang van het verkeer voor de stad. Tot in de negentiende eeuw was het vervoer over water het belangrijkste. De bruggen waren hoog en smal, om de scheepvaart niet te veel te hinderen. Vanaf de tweede helft van de negentiende eeuw werd het wegvervoer veel belangrijker, hetgeen tot uitdrukking kwam in verbreding en verlaging van veel bruggen.

De St Jansbrug

De Leeuwebrug is genoemd naar Johannes de Evangelist, die de schutspatroon was van de kuipers. Dit was vroeger hun verzamelplaats. Bij de brug woonden in de zeventiende eeuw enkele kuipers en in de nabijgelegen Poppesteeg waren enkele kuiperijen gevestigd.

De Leeuwebrug is genoemd naar de vier stenen leeuwen die in de 17^e eeuw op de borstwering geplaatst waren. Toen in de achttiende eeuw deze brug ijzeren leuningen kreeg, werden de leeuwtjes verwijderd. Nu zijn aan beide zijden van de brug leeuwenkoppen ingemetseld, ter herinnering aan de vorige situatie en als verwijzing naar de naam.